

Eýranyň tarapdarlary haj parzyna päsgelçilik döredip bilermi?

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Eýranyň tarapdarlary haj parzyna päsgelçilik döredip bilermi?
EÝRANYŇ TARAPDARLARY HAJ PARZYNA PÄSGELÇILIK DÖREDIP BILERMI?

Ýoldaş Mukteda es-Sadr bir ýyl öñ beren beýanatynda Yrakda mukaddes kümmetlere zyýarat edýänlere duşmançylykly syýasy şygarlara gygyrmazlygy hem-de Saud Arabystanlylardyr Eýranlylara nyşana almazlygy duýdurypdy.

Sadr munuň galp watansöýüjilik şygaryny öñe sürüp, agzalalygy we bulagaýlygy döretmekligi maksat edinýändigini aýdypdy.

Arasynda husilerdir yrakly milisiýa otrýadlarynyňam bolan Eýranyň tarapdarlygyny edýän toparlaryň edil häzir haj parzyny bozmak we bu dini möwsümi syýasy hadysa öwürmek howpuny

abandyrmak arkaly edýän zatlary-da şudur.

Bular ýaly betpygylly işler öz-özünden we tebigy ýagdaýda bolmaýar, syýasy we howpuzlyk taýdan öňünden taýynlanýar.

Eýran hökümetiniň haj parzynyň dowam edýän möwsümünde we umuman Saud Arabystanynda mesele döredilmejekdigure beren sözlerine we wekillerine-de muny ýerine ýetirmegi barada görkezme berendigine garamazdan, munuň aňyrsynda eýranly güýcleriň durmagy o diýen daşdaky ähtimallyk däl.

Şonsuzam arap kommunistleri bilen birlikde Tährana we paly adamlaryň gatnaşmagynda haj möwsümini sabotaž etmäge we Saud Arabystanya garşı gitmäge çagyryan meçew beriji kampaniýa bilen munuň yşaratyny bireýyämden berdiler.

Şu gün we galan günler haj möwsüminiň iň esasy günleridir hemde ýurtlaryň haj parzyny ýaramaz maksatlar üçin ulanmazlyk we muny syýasy hadysa öwürmezlik borçlulyklaryna näderejede eýerýändiklerini görkezer.

Eger mukaddes haj parzy syýasat üçin sahna bolmaly bolsa, ýer eýesi Saud Arabystanyň muny öňden bări garşıdaşlaryna, eýranlylara, husilere we geçen onýylliklarda pikir bölünisigine düşen güýclere garşı ulanmaga has köp haky bolardy.

Saud Arabystany eýyäm yüz ýyla golaý wagt bări haj möwsümini we umuman mukaddes ýerleri bütin bularyň barsyndan daşda saklady, beýleki ýurtlar we režimler bilen geçmişde bolup geçen syýasy düşünişmezliklere garamazdan, haj möwsümünde olara garşı uruş çagyryşyny etmedi, çykyş guramady, syýasy ugruny jar etmedi.

Şonuň üçinem mukadde Mekge-Medine we haj zyýarat dünýäniň bitarap yslamy mekanyna öwrüldi.

Yslam dünýäsi muny toparlaryň we syýasy güýcleriň haj möwsümini we Mekgäno öz maksatlary babatynda ulanmaga synantşan taryhdaky mysallaryndan göre-göre geldi.

Taryhda haj möwsümünde karmatlaryň eden çozusynyň iň gorkunç heläkçilikleriň birine öwrülişi ýaly haosyň höküm süren günleri yzda galdy. Karmatlar haj zyýaratyna gelenden bolup, Mesjidi-Harama yhramly girdiler, soňra yhramlarynyň aşagyndan bukop gelen gylyçlaryny çykaryp, ideologiyalaryna garşı çykan beýleki hajylary gylyçdan geçirdiler we on sekiz günläp mukaddes şäheri taladylar.

Haj zyýaratyny syýasy çaknyşyklaryň we ýigrini günläp dowam eden sebitleýin oňsuksyzlygyň arenasyna öwürdiler.

Eger haýsam bolsa bir pikire ynanýan islendik kişi muny impozirlejek we aýratynam Mekgedir haj zyýaratynda görkezjek bolsady, haj parzy sünnilerdir shaýylardan ybarat musulmanlaryň özi bilen «El-Kaide», YSYD» ýaly ekstremistik toparlaryň arasyndan öni-ardy görünmeyän çaknyşyklaryň bolýan ýerine öwrülerdi.

Edil Jüheýmanyň «Mesjidi-Haramy» eýelemäge synanyşmagy, howpsuzlyk güýçleri ara girip, bu jenaýaty soñlandyrýança iki hepdeläp ol ýerde namaz okalmagyna päsgel bermegi we «Mesjidi-Haramyň» içinde gan dökmegi ýaly.

Bu hadysa «Kemp Dewid» ylalaşygy dartgynlylyklarynyň bolýan döwründe bolup geçipdi.

Eger her yslamy topar öz prinsipini haj parzyna we hajylara etdirjek bolsa, onda Orta Aziýaly hajylaryň Orsyýete, beýleki bir topar hajynyňam Hytaýa garşy çykyşlary edýändiklerini gorerdik.

Ýene bir bölegi-de Arafat dagynda amerikan baýdaklaryny ýakardy.

Garşydaşlary tarapyndan hut yslamy režimlere garşy tapgyrlaýyn çykyşlar bolup geçerdi.

Sünniler shaýylara, palestinalylaram palestinalylara garşy çykyş ederdiler.

Ýoldaş Mukteda Sadr Nejebe we Kerbela gelen zyýaratçylaryň öz şygarlaryndan başga hili syýasy şygarlar bilen gelmegini we Hezreti Hüseyiniň hormatyna geçirilýän Erbain ýorişini sebitleýin çaknyşyklaryň bolýan meýdanyna öwürmeleri bilen ylalaşyp bilermi?

Geçen ýyl yrakly zyýaratçylar pikir we syýasy sebäplerden ötri eýranly hajylaryň üstüne hüjüm edipdi.

Ýoldaş Mukteda Sadr şol döwür bu dini çäräni bozmaga synanyşýanlara gahary gelipdi we munuň aňyrsynda ýa BAAS-çylaryň, ýa-da «ugursyz üçlügiň», ýagny Shaýy Koordinasion çarçuwasyň durandygyny aýdyp, olary aýyplapdy.

Haj parzynyň dowam edýän günlerinde syýasy hereketlere gapyny açmagyň özi duşmançylyklaryň möwjemegine we uruşlaryň tutasmagyna getirer.

Musulmanlaryň öz arasynda gadymdan bäri dowam edip gelýän oňuşmazlyklar Gazadaky hadysalardan has howpludyr.

Abdyrahman RAŞID.